

TROLLPAKK

MÅNEDSSAMLING 3.KLASSE 2007/2008

ELEV: Velkommen te månedssamlinga som 3.klassen hi laga i stand. Ætti jul bynt vi med eit tema som heite **TROLL**, og nu vil vi vis dåkk nåkkå tå det vi hi hylli på med. Forestillinga vårres hi vi kalt fer **TROLLPAKK**, og hu handle om nåkkå tå det følk trudd på før i tia. Kanskji e det nån som trur på sånt nu fer tia og – iværfaill når det e mørkt og ein e heilt ålein.

VÆRSÅGOD TE 3.KLASSEN!

ELEV: Nu e det over 150 år sia ferfattarn og dektarn Arne Garborg vart fødd. Ein gong skreiv hain ei heil bok med dekt om ei veikj som heitt fer Gislaug, men mora heinnes kalt a berre fer Veslemøy. Følket i bøgda kalt a fer Haugtussa, og dæffer heite dektboka fer Haugtussa den òg. Hu Veslemøy brukt å gjet kyrn når dæm va ut om såmmårn. Hu Veslemøy va synsk. Hu kuinn sjå på forhånd at følk skuill dø, og hu både såg og truidd på tussa og troll, på huldra og på draugen. Te og med katta truidd a Veslemøy at va ein omskapt prins.

(Veslemøy sitter ved rokken. Katten ligger på golvet.)

ELEVER: 1., 2., 5. OG 6. vers fra Veslemøy ved rokken.

1. D'er haust. Det ruskar ute
med regn og kalde vind.
Småfuglen flyg mot rute
og ville gjerne inn.
Men under omnen god,
der ligg på sekke-pute
han gamle Mons i ro.

2. Der ligg han trygg og drøymer
og blinkar stilt og smått
og alt i verdi gløymer
og hev det varmt og godt.
Og seier ingen ting,
men liksom inn seg gøymer
med rova sveipt i kring.

5. Venaste prins i verdi
du gjekk i skogen grøn
med gullhår over herdi
og ung og keik og kjøn
og tenkte på den møy
som gjekk og henta bæri
så vide under øy.

6. Då kom den trollheks blide
 med sving og sveiv og svins
 frå trolleheimen vide
 og såg den vene prins.
 Men skræmd han frå ho skvatt.
 Då las ho trollbøn stride
 og gjorde han til katt.

(Veslemøy går i marka og gjeter buskapen)

KULOKK (alle):

Kusåta! Kusåta!

I fjellet gror grønaste åta.

Kom kyri!

Kom dyri!

Kom Dimmeld og dros!

Kom Rangeliros!

Om kveld!

BLÅBÆRLI (Veslemøy)

Nei, sjå kor det blånar her!

No må me roa oss, kyra!

Å nei, slike fine bær,

og dei som det berre kryr av!

Nei, maken hev eg kje sett!

Somt godt her er då til fjells.

No vil eg eta meg mett.

Her vil me vera til kvelds!

(Veslemøy ligger i lyngen. Trollungene kommer og rapper)

*Huldri or haug,
tuft og dverg og draug,
bøyg og bustetroll
bykser inn i koll;
lufsar i kring
lett som ingenting,
kravlar opp på kant og kiste;
lempar seg rom
midt i ståk og ljom,
dansar der i krå;
ingen kan det sjå;
gryte og kjel,
horn og tussespél
læt ein lått som ingen visste.
Vassdrope-klunk,
bekke-surl i jord,
vindgråt av vest,
båresus av nord,
kviskring i krå,
dùn av døyvde ord,
kvasl av lauv, som fell frå kviste ...*

*Sulle no, tulle no,
 gråkall og gråkulle,
 tulle no, sulle no,
 svævd er sol;
 humpe no, hoppe no,
 gråtopp og gråtoppe,
 hoppe no, humpe no,
 hau! d'er jol.*

*Bummel,
 bammel,
 rokkedans og rammel,
 mørkt frå berg til blåne.*

*Bammel,
 bummel, rangedans og rummel,
 sløkt er sol og måne.*

(Fram dansar ein haugkall) Folkevise

Fram dansar ein haugkull, fager og blå,
 med gullring om håret som fløymer;
 han giljar for Veslemøy til og frå,
 og tonar ikring honom strøymer.
 Å hildrande du!
 Med meg skal du bu;
 i Blåhaugen skal du din sylvrokk snu.

Om dagen er eg den brune bjørn,
som bykser i skogane vide
og laugar mitt ragg i djupaste tjørn
og vassar i straumane stride
og leikar i strand
og rår yver land
so langt som ditt auga det timja kan.

Men når det lid til midnattes bel
og dagen i haug er gjengen,
då høyrer du klunk og yndeleg spel
som linnaste lokking frå strengen;
då kjem eg til deg
frå villande veg
og søv i din arm til du vekkjer meg.

Men du skal sitja i Blåhaugen brur
i silke og sylv so det bragar
og aldri kjennast sår eller stur
i alle dei levedagar.
Å hildrande du!
Med meg skal du bu,
i Blåhaugen skal du din sylvrokk snu.

HULDRA

ELEV: Haugkailln som fridd te a Veslemøy hørd med te di underjordiske, og hain budd inni ein haug som heitt fer **BLÅHAUG**.

Huldra hørd med te trollpakket. Hu va ei vakker ungveikj som prøvd å lokk med sæ karran inn i berget. vess det va nån persona som ha kymmi vækk nån gong, så truidd fòlk at dæm ha vyrti lokka inn i berget det blå tå huldra eller ainna trollpakk. Mang kuinn fertæl at dæm ha berga sæ ferdi dæm ha oppdaga kurompa te huldra, og da skjønt dæm at dæm mått kom sæ vekk. Og vess dæm husst på å sei ***I Jesu Kristi navn***, så va det huldra som mått fersvinn.

HULDREDANS

Musikk, Edvard Grieg – Trolltog

Resitasjon: Vara dykk , menneske, vara dykk, dyr...

ELEV: Ein berømt norsk ferfattar som heitt Henrik Ibsen, hi skrivvi eit skuespæll som heite **PEER GYNT**, og ein gong vart hain Peer lokka tå ei hulder. Vi ska få sjå kolles det gjekk fer sæ.

FRA PEER GYNT.

(En grønnkledd kvinne går i lien, og Peer Gynt følger etter med forelskede fakter)

DEN GRØNNKLEDTE (stanser og snur seg rundt): Er det sant?

PEER (skjærer med fingeren over strupen): Så sant som jeg heter Peer. Så sant som du er en deilig kvinne. Vil du ha meg? Du skal få se hvor fint jeg meg ter. Du skal verken trede veven eller spinne. Mat skal du få så du er ferdig å sprekke, aldri skal jeg deg i håret trekke...

DEN GRØNNKLEDTE: Ikke slå meg heller?

PEER: Nei, var det likt! Vi kongssønner slår ikke kvinnfolk og slikt.

DEN GRØNNKLEDTE: Er du kongssønn?

PEER: Ja.

DEN GRØNNKLEDTE: Jeg er Dovrekongens datter.

PEER: Er du det? Se se, det treffer jo godt..

DEN GRØNNKLEDTE: Inne i Ronden har far min sitt slott.

PEER: Da har mor min et større, så vidt jeg fatter.

DEN GRØNNKLEDTE: Kjenner du far min? Han heter Kong Brose.

PEER: Kjenner du mor min? Hun heter Dronning Åse.

DEN GRØNNKLEDTE: Når far min er sint, så sprekker fjelle.

PEER: De raper bare mor min tar på å skjelle.

DEN GRØNNKLEDTE: Far min kan spenne under høyeste hvelven.

PEER: Mor min kan ride gjennom strieste elven!

DEN GRØNNKLEDTE: Har du annen kledning enn de fillene der?

PEER: Hå, du skulle se mine søndagsklær.

DEN GRØNNKLEDTE: Jeg går til hverdags i gull og silke!

PEER: Det tykkes dog likere stry og stilke!

DEN GRØNNKLEDTE: Ja, Peer, så ser jeg vi to passer sammen!

PEER: Som benet og broken, som håret og kammen.

DEN GRØNNKLEDTE: Brudehest! Brudehest! Kom, brudehesten min! (*Troll kommer inn med grisen*)

PEER: Heisan! Vi skal stryke gjennom Rondeporten inn! Rapp deg, rapp deg, min ganger god!

DEN GRØNNKLEDTE: Akk, nylig gikk jeg så stur og mod....

Nei, en vet aldri hva der kan hendes!

PEER: På ridestellet skal storfolk kjennes!

MUSIKK

I DOVREGUBBENS HALL

(Dovregubbens kongshall. Stor forsamling av hofftroll, tomtegubber og haugmenn. Dovregubben i høysetet med krone og spir. Ungene hans og hans nærmeste slektninger står på begge sider av ham. Peer Gynt står foran ham..)

HOFFTROLLENE: Slakt ham! Kristenmanns sønn har lurt
Dovregubbens veneste mø!

EN TROLLUNGE: Må jeg skjære ham i fingeren?

EN ANNEN TROLLUNGE: Må jeg rive ham i håret?

EN UNG TROLLJENTE: Hu hei, la meg bite ham i låret!

EN TROLLHEKS (med en sleiv): Skal han lages til sodd og sø?

EN ANNEN TROLLHEKS (med en slakterkniv): Skal han stekes
på spidd eller brunes i gryte?

DOVREGUBBEN (hysjer på dem): Isvann i blodet! Altså, det er
min datter du krever?

PEER: Din datter og riket i medgift, ja!

DOVREGUBBEN: Det halve får du mens jeg lever. Og det
annet halve når jeg en gang faller fra!

PEER: Det er jeg nøyd med!

TROLLUNGENE: Å, far! Må vi leke hubro og ørn? Ulveleken!
Gråmus og gloøyet katt!

DOVREGUBBEN: Ja, men fort. Jeg er arrig og søvnig. God
natt! (Han går.)

PEER (jaget av trollungene): Slipp meg, djevelstøy! (prøver å
flykte opp skorsteinen.)

TROLLUNGENE: Tomtegubber, nisser! Bit ham bak!

PEER: Au! (Prøver å flykte ned gjennom kjellerlemmen.)

TROLLUNGENE: Steng alle risser!

DET ELDSTE HOFFTROLLET: Hvor de morer seg, de små!

PEER (*strever med en liten trollunge som har bitt seg fast i øret hans:*) Vil du slippe, ditt skarn!

HOFFTROLLET (*slår Peer over fingrene*): Ta varsomt, slyngel, på et kongelig barn!

PEER: Et rottehull! (*Løper dit*)

TROLLUNGENE: Nissebror! Det må du sperre!

PEER: Den gamle var fæl, men de unge er verre!

TROLLUNGENE: Fleng ham!

(*Trollungene myldrer omkring ham.*)

PEER: Akk, den der var liten som en mus!

TROLLUNGENE: Steng gjerde! Steng gjerde!

PEER: Akk, var jeg en lus!

(*Peer faller om til slutt, gråtende.*)

TROLLUNGENE: Nå, i synet på han!

PEER: Hjelp mor, jeg dør! (*Kirkeklokker ringer langt borte.*)

TROLLUNGENE: Bjeller i fjellet. Det er svartekjolens kjørl!
(*Trollene flykter under bulder og hylende skrik. Hallen styrter sammen, alt forsvinner. Peer er reddet.*)

EVENTYR

(*Trollmor inn på scenen*)

TROLLMOR: Nu må di kom og lægg dåkk, onga! Snart e det mårrån, og da må aill troillonga vårrå inn i berget og såvvå.

Ellers kjæm sola og te dåkk, og da bli di te stein!(*Ungene legger seg.*)

NÅR TROLLMOR HAR LAGT SINE ELVE SMÅTROLL, sang

Når trollmor har lagt sine elleve små troll
 og bundet dem fast i halen,
 da synger hun stille for elleve små troll
 de vakreste ord hun kjenner.
 Ho aj aj aj aj buff,
 ho aj aj aj aj buff,
 ho aj aj aj aj buff buff!
 Ho aj aj aj aj buff.

MUSIKK – MORGENSTEMNING, Grieg

(Neste dag. Eldste trollsønn våkner og vekker trollmor og dovregubben.)

TROLLSØNNEN: Troillmor og troillfar! Di må vahn! Nu vil æ ut i
 vala og røv mæ ei prinsess!

DOVREGUBBEN: Ja, du e da vel vaksin nok te di nu. Du hi gått
 hen inni berget og virri åtleiåt leng nok. Løkke på reisa! Men itj å
 fårrå nalles!

TROLLMOR: Du må nu sjå dæ fer, guten min, og pass dæ fer
 Askeladden! Hain ska itj vårrå god å kom ut fer, ska æ berre
 fertæl dæ!

TROLLSØNNEN: Itj å ferstyr dæ, mor. Æ e da tør attom øran
 nu, sjø.

TROLLMOR: Å, vi får nu vel sjå på det. Løkka te, da!

TROLLSØNNEN: Ha det bra!

TROLLMOR OG DOVREGUBBEN: God tur!

(Soddmarsj. Trollsønnen går og går, blir sliten, kommer til ei bru.)

TROLLSØNNEN: ÅÅÅÅ, nu e æ bra klar! Hen kain æ legg mæ og kvil mæ.

BUKKENE BRUSE. SANG m/DRAMATISERING

De tre bukkene Bruse

Lille bukken Bruse trippet over trollebru.
 Nå tar jeg deg sa trollet og var så grum i hu.
 Nei og nei, ta ikke meg, jeg er tynn og liten jeg!
 Den som kommer etter, mye mere metter.
 SÅ GÅ DA, SA TROLLET (sies)

Mellom bukken Bruse trampet over trollebru.
 Nå tar jeg deg, sa trollet, og var så grum i hu.
 Nei og nei ta ikke meg, jeg er tynn og liten jeg.
 Den som kommer etter mye mere metter.
 SÅ GÅ DA, SA TROLLET (sies)

Store bukken Bruse trampet over trollebru.
 Nå tar jeg deg sa trollet og var så grum i hu.
 Jeg er ikke redd for deg, bare kom jeg stanger deg!
 Og pang og pang det skramlet, stygge trollet ramlet!

Store bukken Bruse stanget trollet ned i vann.

Nå går bukken Bruse så gla til setervang.

Nå er denne visa slutt, bukkene går ofte ut,
danser over brua, opp til seterstua!

(Bukkene Bruse ut, trollsønnen har fått godt med juling.)

TROLLSØNNEN: bere mæ, det va da vel nå te bukk! Æ får tru at itj prinsessa e lik håinnåt.

FOSSEGRIMEN (*Dukker opp fra fossen med fela si*): Vess du hi ein godbit åt mæ, ska æ ler dæ å spæll fel, og da kain du lokk te dæ ei prinsess i stan fer å røv a. Det bli minder styr tå di!

TROLLSØNNEN: Men kæm e du fer ein?

FOSSEGRIMEN: Æ e fossegrimen og æ bur puinn fossen hen.

TROLLSØNNEN: Hu trollmor sendt med mæ dein henn spikkiskinka. E du fernøgd om du får a?

FOSSEGRIMEN: Æ skuill mein det! Men du må itj prøv å lur mæ. Det va ein kar hen som truidd det hyra med å hiv ti mæ eit tå-gniggi lårbein. Hain lerd bærre ulåt. Det e berre så my det e sagt!

TROLLSØNNEN: Versegod, eta og sjå glad ut!

FOSSEGRIMEN: Nu kain du få lån fela mi ei stuind, men du må fårrå fint med a!

(Trollsønnen låner fela og går spillende ut. Felemusikk fra "Tjukke slekta")

FOSSEGRIMEN: Det henne vart da vel nå te velstaind! Nu trur æ at æ går mæ ein tur te tjøinna borti skogen hen og sjer om nøkken. Hain som levvi nerri vatnet må vel låvvå på rør og auri og laka me'n gong, hain. Da ska det vel smak med ein kjøttbit!
(Går ut)

DRAUGEN

(Draugen kommer inn på scenen)

Lure dåkk på kæm æ e fer ein? Æ e **draugen**, og æ e eit ækt sjøtroll. Æ bruke å sæggel rundt på havet i ein hælvt båt, og æ kain kauk rættele støgt. Uææææh!

Når følk sjer eller hørre mæ, da veit dæm at ein eller ainnan kjæm te å drokn på havet.

Det heinde at æ lure mæ ombol i båtan te følk, og da bli det itj lett å få fart på robåten, ska æ sei dåkk! Det e berre to teng æ e redd fer, og det e spøtt og mainnsjit.

Men hysj! Nu kjæm det vesst nån som hi tænkt sæ utpå sjøn og fesk. Da ska æ lur mæ med!

(To karer kommer med båt og setter den ut på sjøen.)

FISKER 1: Og så va det åran!

FISKER 2: Og feskarsnøran!

(Draugen lurur seg oppi mens de henter utstyret.)

FISKER 1: Hain va tong å ro i dag, du. Vi kjæm da itj tå flækka!

FISKER 2: Æ synes da båten e framtong, æ. Du får slæpp åran eit aublekk og sjå frammi, du!

FISKER 1: Ferbarme sæ! Det e draugen! Nu e det ut med ås!

FISKER 2: Nei, fli mæ auskaret! Nu ska vi sjå ka kar hain e!

(Han drar av seg buksa, setter seg over auskaret og slenger innholdet etter draugen, som hopper over bord.)

FISKER 1: Tvi! **(Spytter etter draugen også.)**

FISKER 2: Æ trur vi ror heim, æ mesta leksom løsten på kokfesk, æ.

FISKER 1: Æ e enig, og æ hi itjnå løst te å end opp som sjølik heiller! **(De ror heim)**

(Trollet i Senja kommer inn på scenen, sang)

TROLLET I SENJA

Det bur eit troll i Senja,

så reint utruli stort!

Det fiskar kval på Malangsgrunn

som andre fiskar mort.

Det bur eit troll i Senja,

og trollet sine skor

er større enn dei største skip

som gjestar Gryllefjord.

Det bur eit troll i Senja,
og nasen er så svær
at mange trur han er eit fjell
litt nord for Medfjordvær.

Det bur eit troll i Senja,
det tykkjer folk er gildt.
For trollet uti Senja
er alltid berre snilt!

(Prinsessa kommer inn på scenen, trollet går ut.)

PRINSESSA: Å, hen va det bra fint å sitti og drøm om at det
ska kom ein prins og fri te mæ. ***(Hører felespill)***

PRINSESSA: Hysj, denne va bra fint! Æ håpe det e prinsen!

TROLLSØNNEN: Vil du bli dronninga mi?

PRINSESSA: Åja, å ja! ***(Følger etter den spillende
trollsønnen inn i Rondeslottet, helt fortrolla.)***

PÅ KIRKEBAKKEN

KONGEN: Hør, aille modige meinn i dette laind! Prinsessa hi
kymmi bort, og det e eit troll som hi lokka a med sæ inn i berget.
Den som kain befri prinsessa, ska få både prinsessa og hælve
kongeriket!

PER, PÅL OG ESPEN ASKELADD: Æ ska prøv!

(Per møter ei gammel kjerring med nesa i stubben.)

KJERRINGA: Å, snille dæ, hjelp mæ! Hen hi æ stått i huinner år!

PER: Å, hi du stått den i huinner år, kain du vel stå den i huinner år te!

(Per går videre uten å finne prinsessa. Pål møter samme kjerringa.)

KJERRINGA: Å, snille dæ, hjelp mæ! Hen hi æ stått i huinner år!

PÅL: Å, hi du stått den i huinner år, kain du vel stå den i huinner år te!

(Pål går videre uten å finne prinsessa. Espen Askeladd møter samme kjerringa.)

ESPEN ASKELADD: God dag, gamlemor!

KJERRINGA: Å, gode, snille, vene dæ! ingen hi kalt mæ gamlemor på aill denn huinner åran æ hi stått hen!

ESPEN ASKELADD: Ska æ hjelp dæ laus? ***(Hjelper henne)***

KJERRINGA: Å takk og takk og sjufoldig takk åt dæ som hjelpe ein stakkars krok! Te takk fer hjelpa ska du få oppfylt eit ønske. Ka du ønske dæ?

ESPEN ASKELADD: Æ e på leiting ætti prinsessa som trollet hi lokka inn i berget, men æ veit itj vein dit. Hi du råd fer å hjelp mæ med det, du?

KJERRINGA: Jau, det kain æ hjelp dæ med. Du må gå inn i skogen hen, og så går du over sju blåna, og da hi du kymmi fram te Rondeslottet, og der e prinsessa.

ESPEN ASKELADD: Signe dæ, gamlemor, og takk fer hjølpa!

KJERRINGA: Takk sjøl og løkka te!

(Askeladden går inn i skogen og prinsessa kommer fram i porten til berget.)

PRINSESSA: Å, nu e æ så lei tå å plokk lusa tu håret på denn trollguten min! Og fela hi'n levert tebakkers. Æ vil heim!

ESPEN ASKELADD: Hen kjæm æ! Når nauda e størst, e hjølpa nerest!

PRINSESSA: Trøste bere dæ! Når trollet kjæm heim, drep en dæ! Men du, ta dæ ein støyt tå styrkedrekken på henn flaska, og så te du trollsverdet som hæng på veggen den, da greie du kanskje å overvinn trollet.

(Askeladden drikker, svinger sverdet og gjemmer seg. Trollet kommer heim.)

TROLLET: Hen lokte det kristen manns blod!

ESPEN ASKELADD: Og snart ska det lokt trollblod!

(Askeladden dreper trollet.)

PRINSESSA: Å takk og takk, nu e du prinsen min! Nu fer vi heim te kongsgårn og feire brøllopp!

(Prinsessa og Askeladden går fram og bukker.)

BRURAMARSJ

(Brudeparet går ut gjennom salen, de andre etter, to og to. Inn på scenen igjen, alle bukker.)